معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگوی تفصیلی با «فرهیختگان»:

۹۰ درصد مشکلات کنکور ۳ساله قابل حل است

سارا طاهری
روزنامه‌نگار

تیرماه سال گذشته بود که سیدمحمد بطحایی به دانشگاه آزاد اسلامی آمد تا در معاونت آموزش‌های عمومی و مهارتی این دانشگاه درجهت اعتلای دانشگاه تلاش کند. بطحایی در دولت دوازدهم ازسوی رئیس‌جمهور به‌عنوان وزیر آموزش‌وپرورش به مجلس شورای اسلامی معرفی و موفق شد از مجلس رأی اعتماد بگیرد. او پیش از این قائم‌مقام وزیر و معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی وزارت آموزش‌وپرورش بوده است. بطحایی سال‌ها معاون دبیرکل شورای‌عالی آموزش‌وپرورش، مهم‌ترین نهاد قانونگذاری در وزارتخانه بوده و همچنین معاونت برنامه‌ریزی و نظارت در دفتر ستادی، مسئول آموزش در سرپرستی مدارس خارج از کشور و... را نیز در کارنامه خود دارد. بطحایی که پیش از این وزیر آموزش‌وپرورش بود، حالا برنامه‌های زیادی را در معاونت آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی آغاز کرده است. او در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از برنامه‌های پیش‌روی خود در معاونت آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی (سازمان سما) سخن گفت. به گفته او، دو محور فعالیت و مأموریت اصلی در حوزه این معاونت پیگیری می‌شود که یکی شامل دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی و دیگری در حوزه مدارس دانشگاه آزاد اسلامی (سما) خواهد بود. او می‌گوید در این مأموریت جدید قرار است آموزشکده‌ها به دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی تبدیل شوند تا فارغ‌التحصیلان این دانشگاه متناسب با نیازهای بازار اشتغال، آموزش دیده و بلافاصله بعد از فارغ‌التحصیلی وارد بازار کار و اشتغال شوند. یکی دیگر از برنامه‌های این معاونت راه‌اندازی مدارس دارالفنون است که بتواند در تراز نظام جمهوری اسلامی موجب افتخار کشور و دانشگاه آزاد اسلامی باشد. به گفته بطحایی، راه‌اندازی این مدارس، ابتدا در زنجان و سیس در شیراز کلید خواهد خورد. نام این مدارس نیز برگرفته از آموزه‌های اسلامی به‌ویژه تعلیم و تربیت اسلامی به نام «بوستان تربیت» است.

بخش دیگری از این گفت‌وگو درخصوص سند تحول آموزش‌وپرورش، سند ۲۰۳۰ و کنکور است. بطحایی می‌گوید سند تحول آموزش‌وپرورش، سندی است که می‌تواند راهگشای آموزش‌وپرورش کشور برای نزدیک شدن به افق‌های روشن باشد، اما متاسفانه این سند به صحنه اجرا درنیامده یا با نقایصی اجرا شده است. او معتقد است بخش عمده علت اجرا نشدن این سند، ناشی از ضعف برنامه‌ریزی لازم برای تحقق و استقرار سند تحول بوده است. معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی همچنین درمورد سند ۲۰۳۰ می‌گوید: «بخش عمده‌ای از غفلت درخصوص سند ۲۰۳۰ این است که سند دتکردارکان برنامه‌های آموزشی و پرورشی که به‌نوعی مخاطب این سند هستند، با آموزه‌های فرهنگی و پیشینه تمدنی و فرهنگی کشور آشنا نیستند.»

بطحایی همچنین مخالف سرسخت کنکور و آزمون‌های چندگزینه‌ای بوده و در این زمینه تلاش‌های فراوانی را نیز ترتیب داده است. او اعتقاد دارد برگزاری کنکور طی این سال‌ها آسیب‌های جدی به روح و روان دانش‌آموزان وارد آورده و برنامه‌های تربیتی را در دوران مدرسه خنثی کرده است. او می‌گوید: «کسانی که از برگزاری کنکور منفعت‌هایی می‌برند، به‌راحتی نمی‌توانند نان‌شان را از کنکور جدا کنند. این افراد سال‌هاست نان‌شان را از کنکور به‌دست می‌آورند و از این راه ارتزاق کرده و نمی‌گذارند دکان آنها را به‌سادگی ببندیم. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

"

حدود یک سال و دو ماه از حضور شما در معاونت آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی می‌گذرد؛ مهم‌ترین برنامه‌ای که در این‌مدت در این معاونت پیگیری کرده‌اید چیست؟

دو مأموریت عمده برعهده معاونت آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی گذاشته شده است؛ مأموریت اول در حوزه مهارت‌آموزی و حوزه‌های کارنیمان است که بخش معاونت مستقلی را در حوزه مدارس تحت‌عنوان معاونت فنی‌وحرفه‌ای، مهارتی و کارنیمان دارد و مأموریت دوم مربوط به مدارس است.

براساس آخرین تشکیلاتی که ابلاغ شده، سازمان سما متولی راهبری مدارس وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی است. در بخش اول که همان آموزشکده‌ها را شامل می‌شود، تحول و تغییر از آخرین مصوبه شورای گسترش آغاز شده است. براساس مصوبه شورای‌عالی گسترش دانشگاه آزاد اسلامی، آموزشکده‌ها به دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی تبدیل می‌شوند، بنابراین بعد از این به‌تدریج آموزشکده نخواهیم داشت و مأموریت و وظیفه این آموزشکده‌ها تغییر پیدا خواهد کرد؛ این تغییر در راستای سند دانشگاه اسلامی و همچنین سند جامع آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی است که طی یک قانون در مجلس تصویب و ابلاغ شده و متاسفانه در کشور همچنان مراعا مانده و جامه عمل نپوشیده است. دانشگاه آزاد اسلامی با تغییر نام آموزشکده به دانشکده مهارت و کارآفرینی و تغییر مأموریت‌ها و وظایف این دانشکده، به‌دنبال این است تا سهم خود را در اجرایی کردن آن قانون ایفا کند.

انطباق رشته‌ها در دانشکده‌های مهارت با بازار کار

در دانشکده‌ها قرار است چه اتفاقی بیفتد؟

با راه افتادن دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی، فارغ‌التحصیلان این دانشگاه دقیقا متناسب با نیازهای بازار اشتغال، آموزش می‌بینند، به‌نحوی که بلافاصله بعد از فارغ‌التحصیلی وارد بازار کار و اشتغال می‌شوند. ماهیت برنامه‌های درسی و رشته‌های دانشکده‌ها، با آنچه در آموزشکده‌ها در قبل داشتیم کاملا تفاوت خواهد کرد. رشته‌ها در دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی، کاملا منطبق‌بر بازار اشتغال خواهد بود و آنچه بازار تولید و خدمات در عرصه جامعه به آن نیاز دارد، در آموزشکده‌ها آموزش خواهیم داد.

شهریه مدارس سما به‌مراتب کمتر از مدارس غیردولتی است

ماموریت مدارس سما چگونه تعریف یا بازنگری شده است؟

حوزه مدارس مأموریت دوم این حوزه معاونت است؛ یعنی همان چیزی که به‌نام مدارس سما از گذشته شناخته شده و بیش از ۲۲ سال سابقه در کشور دارد. درحال تلاش هستیم تا کیفیت مدارس سما را افزایش دهیم. این مدارس جزء مدارسی است که به‌ویژه در مناطقی که مردم از بضاعت مالی بالایی برای ثبت‌نام در مدارس غیردولتی برخوردار نیستند، از اقبال بیشتری برخوردار است؛ چراکه شهریه‌ای که ما در دانشگاه آزاد اسلامی از دانش‌آموزان دریافت می‌کنیم به‌مراتب کمتر از مدارس غیردولتی است. به همین دلیل مدارس سمای دانشگاه آزاد اسلامی مورد اقبال خانواده‌ها و جامعه قرار دارد و ما به‌دنبال این هستیم تا کیفیت کار مدارس را افزایش دهیم. بنابراین دو محور فعالیت و مأموریت اصلی در حوزه معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد وجود دارد که یکی شامل دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی و دیگری در حوزه مدارس دانشگاه آزاد اسلامی (سما) خواهد بود.

در سازمان سما چند آموزشکده و چند مدرسه وجود دارد؟

درحال حاضر بیش از ۱۲۰ آموزشکده در کشور داریم که حدود صد هزار دانشجو را در مقطع کاردانی و در برخی مواقع در مقطع کارشناسی تحت‌پوشش آموزش‌های خود دارد. همچنین همان‌طور که پیش از این گفتم، این آموزشکده‌ها به دانشکده تبدیل می‌شوند. همچنین بالغ بر ۲۲۰ مدرسه داریم که بیش از صد هزار دانش‌آموز را تحت‌پوشش خود قرار داده است.

آموزش مهارت به‌صورت مجازی در مدارس سما دنبال می‌شود

در بحث دانشکده‌ها یکی از برنامه‌های شما آموزش متناسب با نیازهای بازار اشتغال است. تاکید دکتر طهرانچی‌زیر همین موضوع یعنی ارتباط دانشجویان با صنعت است تا دانشجویان بعد از فارغ‌التحصیلی نگران پیدا کردن شغل نباشند. آیا این سیاست در مدارس سما نیز دنبال می‌شود؟

> برای اولین‌بار نظام سنجش و کنترل تضمین کیفیت مدارس را به اجرا درآوردیم که با یک ارزیابی دقیق، کیفیت مدارس را مورد ارزیابی قرار داد و نقاط قوت و ضعف مدارس را در داتا‌ها و شهرهای مختلف نشان داد. همچنین با سرمایه‌گذاری جدی‌ای که در مدیریت واحدهای آموزشی در حال انجام آن هستیم، گام اول‌مان ارتقای شایستگی‌های مدیران برای ارتقای کیفیت مدارس است. در گام‌های بعدی به سراغ سایر نیروهای انسانی، فضا، تجهیزات و سایر مولفه‌های آموزشی خواهیم رفت

یکی از مهم‌ترین سیاست‌های دانشگاه آزاد اسلامی این است که آموزش را به بازار کار نزدیک کند تا آموزش‌ها چه در دوره آموزش عالی چه در دوره آموزش عمومی، با حوزه بازار کار و اشتغال فاصله نداشته باشد. این فاصله‌ای که در حوزه آموزش ما با بازار کار داریم سرآغاز بسیاری از مشکلات است که در کشورمان به‌وجود آمده است. مخاطب اول دانشگاه آزاد اسلامی در حوزه معاونت ما این سیاستی که دنبال می‌کند، دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی هستند. همان‌طور که گفتم، این دانشکده‌ها قرار است برای پاسخگویی به این سیاست تغییر وضعیت بدهند؛ یعنی اگر آموزشکده‌ها را به دانشکده تبدیل می‌کنیم و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای به دانشکده مهارت تبدیل می‌شوند، در راستای همین سیاستی است که شما گفتید. یعنی آموزش‌ها منطبق‌بر بازار کار و نیازهای بازار اشتغال شود.

در حوزه آموزش عمومی از مدتی پیش، آموزش یک مهارت در مدارس سما دنبال شد؛ یعنی دانش‌آموزان در مدارس سما، علاوه‌بر برنامه رسمی که در کلاس‌های مختلف طی می‌کنند، یک مهارت را نیز منطبق با بازار اشتغال فرامی‌گیرند. متاسفانه با بروز کرونا از اسفندماه سال گذشته بسیاری از برنامه‌های ما در این زمینه با مشکل مواجه شد.

اما این مهارت‌آموزی را با یک برنامه متمرکزتر دنبال کرده و برخی از مهارت‌ها که امکان آموزش آن به‌صورت مجازی وجود دارد را ازطریق شبکه‌های مجازی دنبال می‌کنیم که در سال تحصیلی جاری برخی از آنها به اجرا درخواهد آمد.

سیستم آموزشی منحصر به مدارس سما به‌زودی تکمیل و مستقر می‌شود

از افزایش کیفیت در مدارس سما سخن گفتید؛ برنامه شما برای کیفیت‌بخشی به مدارس و البته دانشکده‌ها در سطح ملی و بین‌المللی چیست؟

در حوزه مدارس، علی‌رغم تلاشی که گذشتگان انجام دادند تا جایی که امروز مدارس سما جزء مدارس نسبتا خوب کشور و شهرهای مختلف است، اما این موضوع نباید ما را از حرکت سیست‌کیفیت‌بخشی به مدارس غافل کند. اولین مشکل عمده مدارس این است که یک سیستم آموزشی یکپارچه و مدون که مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش‌وپرورش باشد نداریم. برای اینکه این نقیصه را برطرف کنیم، طراحی یک سیستم آموزشی را آغاز کردیم.

این سیستم آموزشی مختص سما و دانشگاه آزاد اسلامی خواهد بود. هرچند از تجارب مدارس موفق و تجارب مدارس سما در سال‌های گذشته نیز استفاده زیادی کردیم، اما این سیستم آموزشی که به‌زودی تدوین و نهایی و در مدارس ما مستقر می‌شود، منحصر به دانش‌آموز مدارس سما و دانشگاه آزاد اسلامی خواهد بود.

این سیستم آموزشی به‌صورت یکپارچه است؛ یعنی مؤلفه‌های نظام آموزشی در هر مدرسه سما در هر گوشه کشور به یک شکل است. به‌طور مثال تفاوتی بین مدارس سمای بندرعباس و مدارس سمای تهران یا زابل وجود ندارد.

راه‌اندازی مدارس دارالفنون در ۲ شهر زنجان و شیراز

پیش از این وعده راه‌اندازی مدارس دارالفنون را نیز داده بودید؛ راه‌اندازی این مدارس نیز در راستای ارتقای کیفیت خواهد بود؟

بله؛ به موازات طراحی نظام آموزشی، درحال طراحی یک نظام آموزشی دقیق‌تری نیز هستیم که قبلا وعده آن را داده بودم. این نظام آموزشی همان مدارس دارالفنون است. مدارس دارالفنون مدارسی است که با ابتنا به آموزه‌های تعلیم و تربیت اسلامی و همچنین آموزه‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بتواند در تراز نظام جمهوری اسلامی موجب افتخار کشور و دانشگاه آزاد اسلامی باشد. متاسفانه با اتفاقی که در ماه‌های اخیر تحت‌عنوان ویروس کرونا در کشور افتاد کار ما در راه‌اندازی این مدارس کند شد. اما همچنان این پروژه دنبال می‌شود و در حال حاضر در شهر زنجان و شیراز، دو واحد آموزشی به این کار اختصاص داده شده است. در زنجان اولین بوستان تربیت را راه‌اندازی خواهیم داشت و سپس در شیراز که جزء مدارس آغازین خواهد بود و ان‌شاءالله در سال آینده بوستان تربیت به شهرهای دیگر تسری پیدا خواهد کرد.

خوشبختانه درحال نهایی کردن کلیات نظام آموزشی و پرورشی بوستان‌های تربیت هستیم و ان‌شاءالله در هفته آینده این کلیات را در سطح محدود منتشر کرده و به نظرخواهی صاحب‌نظران خواهیم گذاشت تا مشخص شود این بوستان تربیت می‌خواهد چه مسیری را در حوزه‌های مختلف آموزشی و پرورشی طی کند. همچنین می‌خواهد چه تجربه جدیدی را در اختیار نظام آموزش و پرورش کشورمان قرار دهد. به موازات این مدارس برای سایر مدارس سما نیز طرح‌های ارتقای کیفیت را طراحی کرده و به اجرا درآورده‌ایم. همچنین در ماه‌هایی که پشت سر گذاشته‌ایم برای اولین‌بار نظام سنجش و کنترل تضمین کیفیت مدارس را به اجرا درآوردیم که با یک ارزیابی دقیق، کیفیت مدارس را مورد ارزیابی قرار داد و نقاط قوت و ضعف مدارس را در استان‌ها و شهرهای مختلف نشان داد. همچنین با سرمایه‌گذاری جدی‌ای که در مدیریت واحدهای آموزشی در حال انجام آن هستیم، گام اول‌مان ارتقای شایستگی‌های مدیران برای ارتقای کیفیت مدارس است. در گام‌های بعدی به سراغ سایر نیروهای انسانی، فضا، تجهیزات و سایر مولفه‌های آموزشی خواهیم رفت.

با توجه به شیوع ویروس کرونا در کشور، مهم‌ترین اقداماتی که در این معاونت انجام دادید چه بود؟

به موازات این برنامه‌های تحولی باید بگویم علی‌رغم وجود کرونا و سختی‌های ناشی از آن، فعالیت‌هایی را به صورت مجازی دنبال کردیم که در نوع خود دارای ارزش است. دوره‌های آموزشی برای مربیان تربیت‌بدنی با همکاری فدراسیون‌های ورزشی در سازمان وزارت ورزش و تربیت‌بدنی و همچنین دوره‌های برای مربیان پرورشی برگزار کردیم. دوره‌هایی نیز برای معلمان جهت آمادگی در فضای مجازی برگزار کردیم. سال تحصیلی به دلیل مشکلات کرونا به شیوه مجازی آغاز شد. برای شیوه مجازی معلمان باید آموزش لازم را می‌دیدند؛ از این رو دوره‌های آموزشی برگزار شد تا معلمان با مهارت‌های فنی استفاده از پلتفرم‌ها در فضای مجازی و همچنین دانش تخصصی در حوزه برنامه‌های آموزشی و پرورشی فضای مجازی آشنا شوند. این دوره به اجرا درآمد و بیش از دوهزار نفر از همکاران در بازه ۱۵ روز به صورت آنلاین در این دوره‌ها شرکت کردند. آموزش‌های قرآنی یک کمک استان خراسان رضوی به عنوان دبیرخانه دارالفنون در حوزه سما به اجرا درآمد که همه اینها شایسته تقدیر است.

خط‌قرمز و اولویت اصلی‌مان آموزش دانش‌آموزان است

آموزش مجازی بعد از این به چه صورت ادامه پیدا خواهد کرد؟ این نوع آموزش آیا استمرار خواهد داشت یا خیر. در دوران کرونایی نقش تربیتی مدارس چگونه ایفا خواهد شد؟

از حدود سه هفته پیش بخشنامه‌ای را به مدارس ابلاغ کرده‌ایم عوامل آموزشی حداقل تا زمانی که ضوابط جدیدی از سوی مراکز ذی‌صلاح مقابله با کرونا صادر نشده در مدارس حضور داشته باشند. بنابراین در مدارس ما، تمام همکاران باتوجه به اینکه شرایط قرمز یا نارنجی است باید حضور داشته باشند. اما آنچه خط قرمز و اولویت اصلی خواهد بود حفظ سلامت دانش‌آموزان و کسانی است که می‌خواهند در کلاس حضور پیدا کنند. اینکه دانش‌آموزان به مدرسه بیایند یا اینکه به صورت غیرحضوری فاصله داشته باشند، علاوه بر مقرراتی که توسط آموزش و پرورش اعلام می‌شود، در اختیار خانواده‌ها گذاشته شده است. اما به خانواده‌ها گفته‌ایم معلمان ما در مدرسه حضور دارند. در دوره آموزش عمومی، اصل بر حضور دانش‌آموزان در محیط یادگیری است چون بسیاری از اهداف تربیتی در مدرسه و با حضور دانش‌آموزان محقق می‌شود اما چون شرایط بهداشتی ما در حال حاضر بسیار خطرناک است اصراری بر این حضور ندارد و نقاط ضعف را از طریق شبکه‌ها و ارتباطات مجازی دنبال خواهیم کرد. تاکید می‌کنم همه معلمان و همکاران ما در مدرسه حضور دارند و برنامه‌های آموزشی مجازی از سوی مدیران مدارس برنامه‌ریزی شده و به اجرا درخواهد آمد. این برنامه‌ها علاوه بر برنامه‌هایی است که توسط دولت و آموزش و پرورش به اجرا در خواهد آمد. امیدوارم به زودی شاهد حضور همه دانش‌آموزان در مدرسه باشیم.

سند تحول آموزش و پرورش به صورت یکپارچه و نظام‌مند اجرا نشد

یکی از محورهای سخنان مقام معظم رهبری با روسا و مدیران آموزش و پرورش مربوط به سند تحول آموزش و پرورش و ضرورت ترمیم آن بود. کمی در این باره صحبت کنید؛ اصلا این اتفاق افتاده یا خیر و برای ترمیم چه مولفه و ماحاتی باید مدنظر قرار بگیرد؟

معتقدم سند تحول یکی از آن مقوله‌هایی است که در حق آن اجحاف شده است؛ اینکه این سند طی ۱۲ سال گذشته مرحله طراحی و ابلاغ خود را طی کرده و سندی است که می‌تواند راهگشای آموزش و پرورش کشور ما برای نزدیک شدن به افق‌های روشن باشد. اما متاسفانه این سند یا به صحنه اجرا درنیامده یا با نقایصی اجرا شده است. مقام معظم رهبری در مناسبت‌های مختلف و به کرات به این نقیصه اشاره داشتند که چرا سند تحول آنگونه که باید عملیاتی نشده است. بخش عمده این مقوله در مدارس عمومی و دولتی کشور، ناشی از ضعف برنامه‌ریزی لازم برای تحقق و استقرار سند تحول بوده است. سند تحول در ماهیت خود و در مرحله طراحی خود تقریبا یک سند با مشکلات بسیار کمی است اما متاسفانه در مرحله اجرا، به اجرا درنیامده است. در مرحله طراحی بین‌بینی شده که در بازه‌های زمانی معین با بازنگری سند تحول اصلاحات لازم آن انجام شود که بتواند نیازهای جدید آموزش و پرورشی بچه‌ها و جامعه را پاسخ دهد.

ادامه در صفحه ۵

ادامه از صفحه ۴

یعنی پیش‌بینی شده بود وقتی چند سال از این سند گذشت احتمالا با نیازهای به‌روز جامعه فاصله پیدا می‌کند بنابراین لازم است که مرتبا مورد بازنگری قرار بگیرد. این بازنگری دو مرتبه اتفاق افتاده است. یعنی شورای عالی آموزش و پرورش به عنوان مرجع پیشنهاددهنده این بازبینی و اصلاح و سپس شورای عالی انقلاب فرهنگی که باید این مولفه‌های اصلاح را مورد بررسی و تصویب قرار دهد، وارد این کار شوند ولی به دلیل همان نقیصه‌ای که عرض کردم سند تحول اصلا اجرا نشده یا اگر اجرا شده بخش‌هایی از آن به صورت پراکنده به اجرا درآمده است. وقتی یک سندی را به صورت یکپارچه اجرا نکردیم، اصلاح و بازبینی آن معنا پیدا نکرده است. بخش عمده‌ای از مشکلات اجرایی سند تحول به این موضوع برمی‌گردد که متاسفانه برای اجرای سند تحول، مثل طرح تحول سلامت عمل نشده است. در طرح تحول سلامت تا حد آن روشن و منابع آن مشخص شده و تقسیم کار ملی در آن صورت گرفته بود که به اجرا درآمد و موفقیت‌هایی را کسب کرد که البته نقایصی نیز در آن وجود داشت اما به سند تحول تاکنون به این ترتیب و به صورت نظام‌مند که تیمی حوزه شده و منابع آن مشخص شود و تقسیم کار صورت گرفته باشد، پرداخته نشده است. همواره ما آموزش و پرورشی‌ها در معرض انتقاد درست مقام معظم رهبری چون به این نقیصه قرار دارند و ایشان مرتبا این مطالبه را از آموزش و پرورش داشته که چرا این سند آن‌گونه که باید و شاید به اجرا درنیامده است.

برنامه‌های سند ۲۰۳۰

تعارض جدی با آموزه‌های فرهنگی‌مان دارد

سند ۲۰۳۰ نیز در زمان خود حواشی زیادی ایجاد کرد و حتی رهبری نیز به آن ورود و از اجرای آن در گوشه و کنار کشور ابراز نگرانی کردند. اخیرا هم بر این موضوع تاکید داشتند؛ تاکداتن درباره نگرانی رهبری در این باره چیست؟ در زمان حضورتان در آموزش و پرورش اطلاعی از اشاره رهبری درباره نوع اجرای سند داشتید؟

در همان ایام نیز مقام معظم رهبری توجهاتی به این موضوع داشتند که ناشی از نگرانی درست به این موضوع و دغدغه ایشان به اجرای این نوع سندها بود. سند ۲۰۳۰ سندی است که باید نسبتا به آن نگران و حساس بود و متاسفانه سندهای دیگری نیز با شکل و ظاهری بسیار موجه به کشورها دیکته می‌شود و متاسفانه کشورهای مختلف چشم و گوش بسته آن را به اجرا درآورده و بسیاری از مشکلات را در کشور خود و یا دست خودشان با اجرای این نوع اسناد رقم می‌زنند. در مورد سند ۲۰۳۰ نیز که اخیرا مقام معظم رهبری درباره آن هشدار دادند و ابراز نگرانی کردند، متاسفانه با شکل و شمایل و اسامی دیگری بدون اینکه اسمی از سند ۲۰۳۰ آورده شود در برخی از بخش‌های کشور ممکن است به اجرا درآید. همانطور که ایشان اشاره کردند گزارش‌هایی به مراجع آموزشی و فرهنگی ما می‌رسد که بر اساس این گزارش‌ها، در گوشه و کنار کشور بعضی از اجرای این سند به صورت محدود اجرا یا اصلاح کردیم عوامل آموزشی حداقل تا زمانی که ضوابط جدیدی از سوی مراکز ذی‌صلاح مقابله با کرونا صادر نشده در مدارس حضور داشته باشند. بنابراین در مدارس ما، تمام همکاران باتوجه به اینکه شرایط قرمز یا نارنجی است باید حضور داشته باشند. اما آنچه خط قرمز و اولویت اصلی خواهد بود حفظ سلامت دانش‌آموزان و کسانی است که می‌خواهند در کلاس حضور پیدا کنند. اینکه دانش‌آموزان به مدرسه بیایند یا اینکه به صورت غیرحضوری فاصله داشته باشند، علاوه بر مقرراتی که توسط آموزش و پرورش اعلام می‌شود، در اختیار خانواده‌ها گذاشته شده است. اما به خانواده‌ها گفته‌ایم معلمان ما در مدرسه حضور دارند. در دوره آموزش عمومی، اصل بر حضور دانش‌آموزان در محیط یادگیری است چون بسیاری از اهداف تربیتی در مدرسه و با حضور دانش‌آموزان محقق می‌شود اما چون شرایط بهداشتی ما در حال حاضر بسیار خطرناک است اصراری بر این حضور ندارد و نقاط ضعف را از طریق شبکه‌ها و ارتباطات مجازی دنبال خواهیم کرد. تاکید می‌کنم همه معلمان و همکاران ما در مدرسه حضور دارند و برنامه‌های آموزشی مجازی از سوی مدیران مدارس برنامه‌ریزی شده و به اجرا درخواهد آمد. این برنامه‌ها علاوه بر برنامه‌هایی است که توسط دولت و آموزش و پرورش به اجرا در خواهد آمد. امیدوارم به زودی شاهد حضور همه دانش‌آموزان در مدرسه باشیم.

سند تحول آموزش و پرورش

یکی از محورهای سخنان مقام معظم رهبری با روسا و مدیران آموزش و پرورش مربوط به سند تحول آموزش و پرورش و ضرورت ترمیم آن بود. کمی در این باره صحبت کنید؛ اصلا این اتفاق افتاده یا خیر و برای ترمیم چه مولفه و ماحاتی باید مدنظر قرار بگیرد؟

معتقدم سند تحول یکی از آن مقوله‌هایی است که در حق آن اجحاف شده است؛ اینکه این سند طی ۱۲ سال گذشته مرحله طراحی و ابلاغ خود را طی کرده و سندی است که می‌تواند راهگشای آموزش و پرورش کشور ما برای نزدیک شدن به افق‌های روشن باشد. اما متاسفانه این سند یا به صحنه اجرا درنیامده یا با نقایصی اجرا شده است. مقام معظم رهبری در مناسبت‌های مختلف و به کرات به این نقیصه اشاره داشتند که چرا سند تحول آنگونه که باید عملیاتی نشده است. بخش عمده این مقوله در مدارس عمومی و دولتی کشور، ناشی از ضعف برنامه‌ریزی لازم برای تحقق و استقرار سند تحول بوده است. سند تحول در ماهیت خود و در مرحله طراحی خود تقریبا یک سند با مشکلات بسیار کمی است اما متاسفانه در مرحله اجرا، به اجرا درنیامده است. در مرحله طراحی بین‌بینی شده که در بازه‌های زمانی معین با بازنگری سند تحول اصلاحات لازم آن انجام شود که بتواند نیازهای جدید آموزش و پرورشی بچه‌ها و جامعه را پاسخ دهد.

روش‌های جذب و شناسایی استعدادهای برتر با اختلال مواجه است

چند سالی است که وضعیت المپیادهای دانش‌آموزی نیز چندان خوب نیست؛ این موضوع نیز ازجمله موضوعاتی بود که در جایی رهبری به آن اشاره کرده بودند، درباره چرایی کمرونق شدن المپیادها صحبت کنید. صرفا مشکلات اقتصادی باعث کم رونق شدن المپیادها شده است یا خیر؟

مشکلات اقتصادی را در این موضوع دخیل نمی‌دانم؛ یکی از مشکلاتی که از گذشته به آن مواجه بودیم و برخی از مناطق، واحدها و مراکز آموزشی حتی در قبل از پیش‌دبستانی یعنی در مهدهای کودک با استفاده از آموزه‌هایی که آن سند به کشورها تلقین و تجویز کرده است (ازجمله کشور ما) متاسفانه شاهد اجرای برخی از این برنامه‌ها هستیم. به قدری این برنامه‌ها مخرب بوده و تعارض جدی با آموزه‌های فرهنگی‌مان دارد که اگر حتی یک مورد از این موارد در کشور وجود داشته باشد جای نگرانی است. بنابراین لازم است هوشیارانه با این کار برخورد کنیم.

دست‌اندرکاران آموزشی با آموزه‌های فرهنگی و پیشینه تمدنی کشور آشنا نیستند

علت غفلت در این زمینه چیست؟

بخش عمده‌ای از غفلت در این زمینه ناشی از این می‌دانم که دست‌اندرکاران برنامه‌های آموزشی و پرورشی در مراکز مختلف، مانند مهدهای کودک، مراکز آموزشی وزارت بهداشت و... که به نوعی مخاطب این سند هستند با آموزه‌های فرهنگی و پیشینه تمدنی و فرهنگی خودمان آشنا نیستند. وقتی یک سند مانند سند ۲۰۳۰ در برابرمان قرار می‌گیرد چون با پیشینه تمدنی خود که آنها هستیم، تصور می‌کنیم که برای اولین بار است این موارد مطرح شده و این حرف‌ها، حرف‌هایی خوبی است. درحالی که پیشینه تمدنی قوی کشورمان، آموزه‌های قوی و غنی‌تر از آنچه سند ۲۰۳۰ و امثال این سند برای ما دیکته می‌کنند در اختیارمان قرار می‌دهد که مطابق با فرهنگ، آداب و رسوم و ارزش‌ها و باورهای ماست. در چنین شرایطی چرا باید دنبال اسنادی برویم که کاملا با مولفه‌های ما بیگانه است و به مقابله با هنجارها و آموزه‌هایمان پرداخته است. بنابراین بهترین راه مواجهه با این نوع رفتارها مثل سند ۲۰۳۰ را آگاه کردن عوامل آموزشی و پرورشی می‌دانم که در زمینه‌های مختلف مسئولیت آموزشی، پرورشی و فرهنگی را برعهده دارند. معلم، مربی و استادی که در وزارت بهداشت، وزارت علوم و وزارت آموزش‌وپرورش ممکن است به خطر بیفتد و بلغزد و یک نوع وازدگی در برابر این سندها در او ایجاد شود باید با پیشینه تمدنی خودمان بیشتر آشنا شوند تا جلوی بخش عمده‌ای از این لغزش‌ها و وازدگی‌ها نسبت به این نوع اسناد وجود دارد، گرفته شود.

روش‌های جذب و شناسایی استعدادهای برتر با اختلال مواجه است

چند سالی است که وضعیت المپیادهای دانش‌آموزی نیز چندان خوب نیست؛ این موضوع نیز ازجمله موضوعاتی بود که در جایی رهبری به آن اشاره کرده بودند، درباره چرایی کمرونق شدن المپیادها صحبت کنید. صرفا مشکلات اقتصادی باعث کم رونق شدن المپیادها شده است یا خیر؟

مشکلات اقتصادی را در این موضوع دخیل نمی‌دانم؛ یکی از مشکلاتی که از گذشته به آن مواجه بودیم و برخی از افراد از این موضوع سوءتعبیر می‌کردند این است که مکانیسم و روش‌های جذب و شناسایی استعدادهای برتر در کشورمان با اختلال مواجه است چون در این موضوع اختلال وجود داشته و با نقایصی مواجه است. تعداد کثیری از کسانی که به نام استعدادهای برتر وارد حوزه‌های حمایتی می‌شوند اصلا استعداد برتر نیستند و در سوی مقابل تعدادی از افرادی که استعداد برتر هستند در فرآیند شناسایی از دایره جذب بیرون می‌مانند. وقتی ترازویی که می‌خواهد استعدادهای برتر را محک بزند نقص داشته باشد، کسانی از فیلتر رد می‌شوند که شایستگی ندارند و در سویی کسانی از این فیلتر رد نمی‌شوند که اتفاقا استعداد برتر هستند و باید جذب شوند. بخشی از این مشکل در المپیادها دیدا کردیم

> فرآیند هدایت تحصیلی باید به‌گونه‌ای افراد را هدایت کند که وقتی فرد به پایه دوازدهم می‌رسد، بداند که به احتمال ۶۰ درصد در رشته پزشکی قبول نمی‌شود. بنابراین چه اصراری است که افراد را با روش‌های دوپینگی برای کنکور پزشکی آماده کرد؟ نظام هدایت تحصیلی می‌تواند بخش عمده‌ای از فشاری را که از کنکور متحمل می‌شویم کاهش دهد. از سوی دیگر به سمت رشته‌های مختلف براساس ذوق، استعداد و نیاز جامعه هدایت شوند

نیاز تحصیلی از همین موضوع است. بخش دیگر نیز کشورهای دیگری هستند که به‌عنوان رقیب ما در المپیادها رقابت می‌کنند. سرمایه‌گذاری این کشورها برای المپیادها نسبت به سال‌های گذشته افزایش پیدا کرده است. در نتیجه آنها در میدان رقابت از ما جلوزدند. ممکن است که تلاش خوبی در بحث المپیادها نکرده باشیم اما تلاش حداقلی داشته‌ایم اما تلاش برای کشورمان بیشتر از ما بوده است توانست آنها پیشی بگیرند و سهم کشور از این عرصه کمتر شده است.

کنکور روح و جسم دانش‌آموزان را در معرض خطرناک‌ترین‌ها قرار داده است

شما جزء کسانی هستید که همواره موافق حذف کنکور بودید؛ سهم آموزش‌وپرورش از سهم کنکور چقدر است؟

آن چیزی که امروز مانع حذف کنکور می‌شود فضایی است که در افکار عمومی ما نسبت به این موضوع وجود دارد. اینجا باید افکار عمومی و خانواده‌ها را با این اتفاق همراه کنیم؛ اما این همراهی اتفاق نیفتد هر طرحی که بخواهد سهم کنکور را کاهش داده و آسیب‌های آن را کم کند با مقاومت اجتماعی روبه‌رو می‌شود. همین‌جاست که نقش رسانه‌ها آشکار می‌شود. این رسانه‌ها هستند که می‌توانند کمک کرده و به جامعه آگاهی دهند تا مردم متوجه شوند کنکور را این وضعیتی که در کشور اجرا می‌شود به جوان‌ها آسیب زده و روح و جسم آنها را در معرض خطرناک‌ترین مسائل قرار داده است. کنکور برنامه‌های تربیتی را در دوران مدرسه خنثی می‌کند؛ درحال حاضر به برنامه‌های تربیتی و پرورشی که در مدرسه اجرا شود توجهی نمی‌شود چراکه فکر و ذکر دانش‌آموزان‌مان کنکور و آمادگی برای تست زدن است. دانش‌آموزان خود را برای رقابت کنکور ورزیده می‌کنند و این ورزیدگی نوعی دوپینگ بوده و ورزیدگی اصیل نیست.

امروزه آزمون‌های ورودی دانشگاه و مراکز آموزش عالی بنیه تحصیلی دانش‌آموزان را نمی‌سنجند. به عبارت بهتر نمی‌توانیم بگوییم دانش‌آموزی که رتبه یک کنکور را کسب کرده، قوی‌ترین دانش‌آموز و کسی که در کنکور قبول نشده ضعیف‌ترین دانش‌آ